

Kvalitetsrapport DAGTILBUD 2014

18-02-2015
Fredericia kommune
Børn og Unge

Indhold

1. Indledning	3
2. Organisering og økonomi	5
3. Mål og strategier	7
4. Pædagogisk tilsyn.....	9
5. Resultater kommunalt: Børnenes læring, trivsel og sundhed	10
Læringsmiljøet	10
Sproglig udvikling	12
Tidlig indsats - alle børn skal med	17
Sundhed, mad og måltider	20
6. Resultater kommunalt: Støttestrukturen og pædagogisk ledelse	23
Kapacitetsopbygning	23
Pædagogisk ledelse	23
7. Distriktsinstitutionernes resultater og indsatser	24
Distriktsinstitutionen Kirstinebjerg	24
Distriktsinstitutionen Erritsø	34
Distriktsinstitutionen Ullerup Bæk	39
Distriktsinstitutionen Fjordbakke.....	46
8. Indsatser og afslutning	50
Indsatser 2015	50
Afslutning	51

1. Indledning

Mange strukturelle omvæltninger har præget børne- og ungeområdet i Fredericia årene 2013 og 2014. Disse forandringer er sket for at gøre det muligt at videreudvikle hele 0-18 års området, så de økonomiske ressourcer udnyttes bedst muligt til at nå hovedmålsætningen: Bedre læring og trivsel for alle børn og unge i Fredericia.

Strukturelle tiltag gør det ikke alene. I efteråret 2013 blev der derfor taget beslutning om at indgå en særlig udviklingsaftale omkring arbejdet med kvalitet og pædagogisk udvikling i Fredericias dagtilbud og skoler. Aftalen er formentlig den første af sin art i Danmark og er skabt i samarbejde med forskere fra Ålborg Universitet, Laboratorium for Forskningsbaseret Skoleudvikling og Pædagogisk praksis (LSP). Fagafdelingen Børn og Unge driver samarbejdet med LSP sammen med områdets ledere. Aftalen handler om at gøre os i stand til at kunne træde ind i et nyt uddannelsesmæssigt paradigme, hvor udvikling af dagtilbud og skolers pædagogiske praksis sker på baggrund af forskningsbaseret viden. I denne forbindelse er "capacity building" et bærende princip, der bl.a. indebærer, at vi har opstillet fælles målbare målsætninger, at der er etableret et tæt samarbejde mellem forvaltning og ledelserne i de enkelte dagtilbud og skoler, og at vi i højere grad end tidligere prioriterer vidensbaseret uddannelse/kompetenceudvikling, vejledning og organisering på alle niveauer.

I Fredericia er de fælles målsætninger opstillet med afsæt i kommunens børn og ungepolitik. Der er opstillet mål for inklusion/trivsel, sprog/læsning (literacy), naturfag og innovation, og det er disse områder, der i særlig grad bliver målt på i samarbejdet med LSP, der forestår fire kortlægninger af kommunens læringsmiljøer i perioden 2013 - 2019¹.

Første kortlægning blev gennemført fra december 2013 til januar 2014, hvor alle børn fra 4 år og opefter samt pædagoger, lærere, ledere og forældre svarede på en lang række spørgsmål. På den baggrund har forskerne udarbejdet profiler af kommunens læringsmiljøer på stue-/klasseniveau, på matrikelniveau, på distriktsniveau og på kommunalt niveau. Alle ledere har modtaget undervisning af og sparring fra LSP's forskere, bl.a. professor Thomas Nordahl, professor Lars Qvortrup samt phd. Ole Henrik Hansen, i forhold til hvordan data kan omsættes til pædagogisk praksis.

¹ Første kortlægningsundersøgelse, (baselineundersøgelse) blev foretaget i november/december 2013 og data her fra blev fremlagt i foråret 2014. Der vil blive foretaget en ny kortlægningsundersøgelse, i efteråret 2015, 2017, 2019.

Med afsæt i kortlægningsprofilerne har alle distriktsinstitutioner og distriktsskoler lagt strategier for indsatsområder fremadrettet. Det interessante er her, at disse strategier nu i langt højere grad end tidligere bygger på forskningsbaseret viden om de konkrete læringsmiljøer, der er i hver enkelt afdeling. Det er vigtigt at understrege, at der fremadrettet arbejdes med profilerne på både medarbejderniveau, ledelsesniveau og forvaltningsniveau.

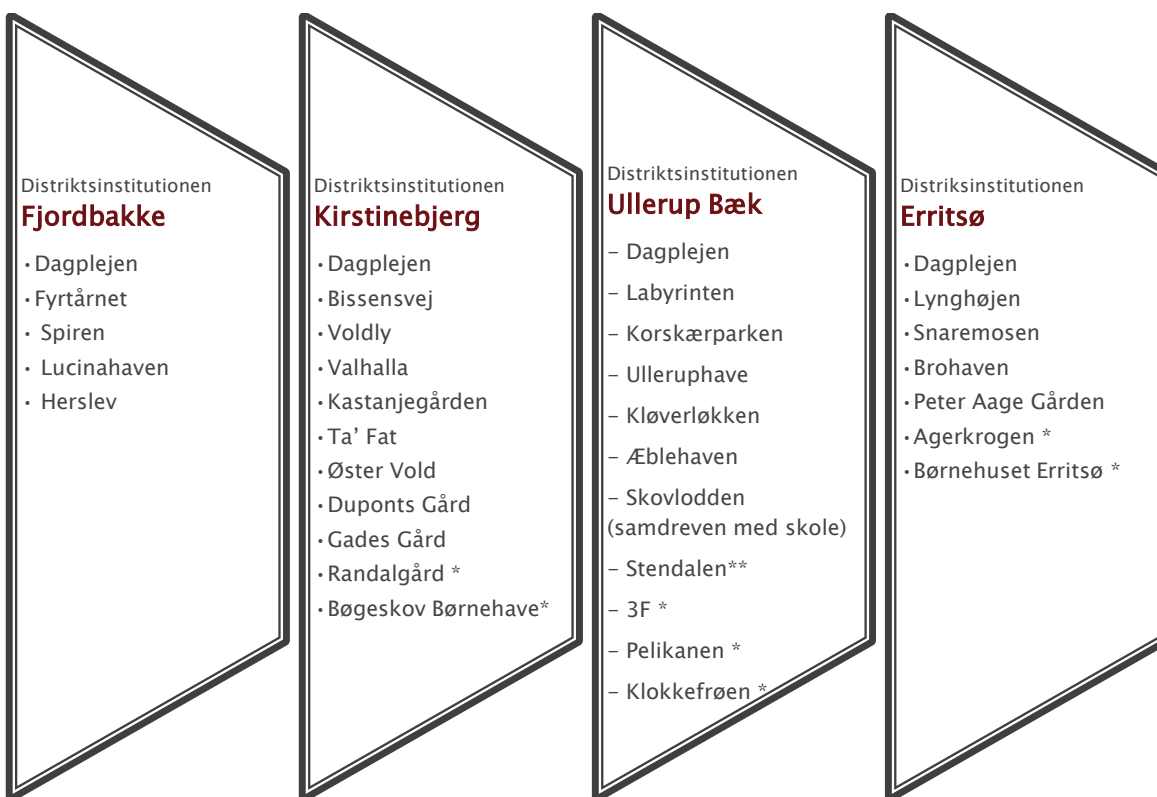
Alle på børne- og ungeområdet kommer i højere grad end tidligere til at arbejde mod de samme enkle mål, hvilket alle børn og unge meget gerne skal se et positivt udbytte af allerede i efteråret 2015, hvor LSP laver den anden kortlægning. Her vil det vise sig, i hvilken grad vi lykkes med de indsatser, som i 2014 er udsprunget af den første kortlægning.

Alle børn skal opnå et større læringsudbytte, alle børn skal stimuleres i forhold til deres evner og potentialer og trives. Det gør vi noget ved, når vi i stigende grad handler i fællesskab og får forældrene med på banen, inddrager relevant ny forskningsviden i vores pædagogiske praksis, og når vi har høje forventninger til alle børn.

2. Organisering og økonomi

I Fredericia er alle dagtilbud organiseret i en distriktsstruktur, der matcher skoledistrikterne. Der er således fire distriktsinstitutioner og fire distriktsskoler i Fredericia Kommune. Hver distriktsinstitution har en distriktsinstitutionsleder samt et antal pædagogiske ledere.

De fire distriktsinstitutioner er:

* Selvejende institutioner

** Stendalen er både et dagtilbud for børn, der har brug for en helt særlig omsorg og pædagogisk stimulering samt et dagtilbud for børn uden særlige behov. Stendalen hører organisatorisk sammen med Frederiksodde Skole. Denne skole har udelukkende børn med helt særlige trivsels- og læringsmæssige udfordringer.

Antal børn i dagtilbud

Af opgørelsen her under fremgår det at antallet af indskrevne børn er faldende i de kommunale dagtilbud fra 2010 børn i 2013 til 1984 børn i 2014. Det er 26 færre børn indskrevet i de kommunale/selvejende dagtilbud. De private dagtilbud har oplevet en stigning.

Indskrevne børn i dagtilbud pr. 1.6.2013	0-2 år	3-5 år	0-5 år
Kommunal/selvejende	567	1443	2010
Privat	121	330	451
Totalt indskrevne	688	1773	2461

Indskrevne børn i dagtilbud 1.6.2014	0-2 år	3-5 år	0-5 år
Kommunal/selvejende	563	1421	1984
Privat	133	328	461
Totalt indskrevne	696	1749	2445

Hvert år, er der et lille antal børn, der er fyldt seks (=skolestart), som får dispensation for at påbegynde skole, idet det vurderes, at de har brug for yderligere et år i dagtilbud.

Antal 6-årige der bliver gående i dagtilbud:

10 børn påbegyndte ikke skole 2013/ 2014

7 børn påbegyndte ikke skole 2014/ 2015

Ca. 15 børn forventes ikke at påbegynde skole i 2015/16

Hvad koster det at drive daginstitutionerne?

Følgende driftudgifter er gældende for 2015:

En almindelig dagtilbudsplads:	49.161 kr./år
En inklusions plads i alment dagtilbud:	244.800 kr./år
Døve børn:	262.140 kr./år
En dagtilbudsplads på Stendalen:	348.840 kr./år

Fredericia lå i 2013 lavest vedrørende en almindelig dagtilbudsplads, i forhold til de fem sammenlignelige kommuner, som Fredericia blev holdt op imod. Derimod lå udgifterne til børn med behov for et specialtilbud i den dyre ende². Det har ikke været muligt at fremskaffe nyere tal.

² ECO-nøgletal, 2013

3. Mål og strategier

Der er opstillet følgende målsætninger for periode 2013 – 2017:

Alle børn skal trives og indgår i fællesskabet i daginstitutionen
Betydningen af den sociale arv skal reduceres

Delmål:

- Børns sproglige niveau følger på kommunalt plan som minimum normerne for landsgennemsnittet i forhold til generel, fokuseret og særlig indsats (Dette måles ved de årlige sprogvurderinger).
- Børn oplever trivsel, udvikling og læring i dagtilbud, så 98 % af en årgang starter i skolen sammen med børn på samme alder.
- Ved skolestart er der for hvert år (2013 – 2016) flere motorisk alderssvarende og velfungerende børn.
(Vurderingen foretages på baggrund af sundhedsplejens indskolingsundersøgelse).
- Natur og naturfænomener: Dagtilbuddet skal udvikle børns lyst og evne til at lære i, om og med naturen, så der skabes forudsætning for, at børnenes naturfaglige færdigheder ligger mindst på landsgennemsnittet i 2016.
- Børnenes lege- og innovationskompetencer skal i fokus

Distriktet skal samarbejde

På børne- og ungeområdet er der krav om, at der skal arbejdes med indsatser, der tager sigte mod at begrænse den sociale arvs betydning i forhold til børn/unges opnåelse af faglige resultater. Undersøgelser viser, at sådanne indsatser skal effektueres tidligt i barnets liv, og at de gode resultater opnås ved en koordineret indsats i hele 0-18 års alderen. Dette har vist sig ikke at være helt let, men med den nye distriktsstruktur på dagtilbuds- og skoleområdet er vejen banet for at ledere, pædagogisk personale og konsulenter ude i de fire distrikter kan arbejde tæt sammen om at nå de prioriterede mål.

Der er udarbejdet følgende kommunale strategier for 0-18 år, som ledere og pædagogisk personale i distriktet er forpligtet på at implementere i fællesskab:

- Strategien for inklusion + AKT-strategien
- Literacy strategien
- Naturfagsstrategien
- Strategien for mad, måltider og bevægelse
- Strategien for IT og digital dannelse

Hertil kommer to strategier, der bl.a. har fokus på at udvikle Børn og Unges kommunikationsformer samt en kompetencestrategi der skal understøtte at ledere, pædagogisk personale og konsulenter anvender ny viden og er fagligt rustet til at understøtte og udvikle det gode læringsmiljø.

- Kommunikationsstrategi for Børn og Unge
- Kompetencestrategi for Børn og Unge

4. Pædagogisk tilsyn

Det pædagogiske tilsyn er et lovpligtigt tilsyn af dagtilbud jf. § 16 Retssikkerhedsloven og udføres i samarbejde med sundhedstilsynet i dagtilbud. Det pædagogiske tilsyn i daginstitutionerne varetages af konsulenter i Børn og Unges støttestruktur, som er Pædagogisk Udviklingscenter (herefter benævnt PUC) og Videns- og Ressourcecenter (herefter benævnt VRC).

Tilsynet er gennemført i perioden august 2012 – juni 2014. Tilsynet løber i en treårig turnus, hvor der årligt føres tilsyn med omkring 10 institutioner. Ny tilsynsrunde starter august 2015.

Pædagogisk tilsyn 2012 – 2013:	
9 varslede tilsyn udført	9 tilsyn godkendt
2 pålagte tilsyn udført	Et pålagt tilsyn blev foretaget som opfølgning på en forældreklage og et pålagt tilsyn havde baggrund i en anbringelsessag. Begge tilsyn mundede ud i krav om handleplaner, som efterfølgende er blevet implementeret af ledelsen.
Pædagogisk tilsyn 2013 – 2014:	
9 varslede tilsyn	7 tilsyn godkendt og 2 fik skærpet tilsyn
	De to skærpede tilsyn. På baggrund af udarbejdet handleplan blev det ene skærpede tilsyn efterfølgende godkendt. En institution er fortsat ved udgangen af 2014 under skærpet tilsyn.

5. Resultater kommunalt: Børnenes læring, trivsel og sundhed

Læringsmiljøet

Første kortlægning foretaget af LSP i efteråret 2013 har bidraget med vigtig viden om kvaliteten i kommunens fire distriktsinstitutioner samt på hver af distriktsinstitutionens afdelinger (også benævnt dagtilbud). En viden, der er til gavn for lederne i distrikterne og forvaltningen i forbindelse med igangsætning af fremadrettede prioriteringer på område. Data fra første kortlægning er blevet drøftet med alle distriktsinstitutioner i 2014 og har givet indblik i, hvordan pædagogerne, forældrene, lederne og ikke mindst børnene vurderer kommunens daginstitutioner.

På dagtilbudsområdet har LSP-forskergruppen trukket følgende opmærksomhedspunkter frem i første kortlægning:

1) Børns adfærd og sociale færdigheder

- Der ses en stor spredning mellem institutionerne i Fredericia hvad angår børnenes adfærd og sociale færdigheder. Spredningen opstår ikke ved, at der er en eller få institutioner, der i særlig grad adskiller sig fra de andre. Det er i store træk de samme institutioner, der ligger i top- og i bundfordelingen.

2) Børns læring og udvikling

Igen bemærker man:

- De store forskelle mellem dagtilbud
- Det er tilsyneladende de samme institutioner, der har problemer med kommunikation og sprog, motorik og fysisk adfærd samt innovation.

3) Forældrevurdering

I vurderingen af modtagelse og aflevering af børn og af information til forældrene fra afdelingen ser man en endnu større spredning. Der er tale om meget betydelige forskelle i forældrevurdering. Det er med andre ord de samme dagtilbud der modtager og afleverer dårligt/godt og som informerer dårligt/godt.

4) Ledelse

Vi ved at ledelse er en vigtig faktor for kvaliteten i dagtilbud og skole. Således vurderer både John Hattie (2009) og Viviane Robinson (2011), at ledelse – ganske vist i skolen – gør en forskel på 10–15 procent i forhold til elevernes læringsudbytte, og i sin ph.d.-afhandling fra 2013, *Stemmer i fællesskabet*, peger Ole Henrik Hansen på at normering i dagtilbuddet ikke er altafgørende for kvaliteten, men kan forvaltes – dvs. ledes – på forskellige måder og med forskelligt udbytte (Han-

sen 2013). Derfor er det meget tankevækkende at se, så stor forskel der er i vurderingen af ledelseskvalitet i de forskellige dagtilbud. Der skal i de kommende år arbejdes med at udvikle ledelsen i dagtilbud. De første skridt er taget i efteråret 2014, hvor der er iværksat kompetenceudvikling i distriktsinstitutionerne vedrørende pædagogisk ledelse.

Det er også interessant, at det ikke er de samme dagtilbud, der vurderes at have stærk pædagogisk ledelse og stærk ledelse af arbejdsmiljø. Dette giver anledning til at følge op på, hvad medarbejderne lægger vægt på, når de vurderer ledelsen, og hvorfor der tilsyneladende ikke er sammenfald mellem professionsledelse og trivselsledelse.

Børnenes vurderinger

Der synes at være betydelige forskelle med hensyn til børnenes vurdering af dagtilbuddet. Det fremgår også, at spredningen mellem enkelt dagtilbud er større end spredningen mellem de fire distriktsinstitutioner. Der er altså en markant spredning mellem enkeltinstitutioner inden for distrikterne. Dette giver anledning til at få kigget nærmere på, hvordan ledelsen på distriktsniveau kan styrkes, og hvordan de enkelte distrikter internt kan udnytte forskellene konstruktivt; for eksempel i form af Best Practice-aktiviteter inden for distriktet, udveksling af personale mellem de enkelte institutioner osv.

Der er tilsyneladende institutioner, som scorer lavt både ifølge børn, kontaktpædagoger og personale. Her kan man tale om "opmærksomhedsinstitutioner", fordi de må være særligt opmærksomme på kvalitetsudvikling i den kommende periode. Der er i 2014 igangsat målrettede tiltag der tager sigte mod at vende denne udvikling.

Der er tilsyneladende ikke altid overensstemmelse mellem børns og pædagogers vurdering af de samme fænomener. Dette peger på relevansen af at anskue dagtilbuddet i børnehøjde, dvs. bruge børnenes input på en aktiv måde. Det er ikke nødvendigvis altid børnene, der har "ret", men man må være meget opmærksom på, at børnenes oplevelse er relevant.

Der er store forskelle mellem drenge og pigers trivsel og synlighed i dagtilbuddet. Denne kønsforskel finder man igen i resultaterne fra folkeskolerne i Fredericia og i øvrigt i andre kommuner i Danmark. Dette er ikke nødvendigvis ensbetydende med, at piger klarer sig bedre end drenge. Det kan også betyde, at drenges og pigers adfærd og lærings- og udviklingsresultater vurderes efter kriterier, som favoriserer pigerne. Uanset om det er det ene eller det andet, der er tilfældet, er det naturligvis vigtigt at være opmærksom på.

Sproglig udvikling

Den sproglige udvikling hos børn i alderen 0 – 5 år er en afgørende faktor for senere at kunne opnå optimale læse- og skrivefærdigheder. Børne- og ungepolitikken i Fredericia kommune har i forhold til børns sproglige udvikling som erklæret mål at:

Fra sprogvurdering i 3 års alderen til sprogvurdering i indskolingen skal andelen af børn med et aldersvarende sprog være steget markant.

Nedenstående opgørelse er en oversigt over sprogvurdering af børn, der er fyldt 3 år i 2012 og 2013. Begrundelsen for fravalg af 2014-årgang er, at disse børn endnu ikke er fyldt 3 år. Kategorien ´generelt´ betyder, at børnene har et aldersvarende sprog, som stimuleres og udvikles ved en generel sproglig indsats.

Resultat 2012	Et sprog	Andel	Flere sprog	Andel	Antal børn i alt	Samlet score
Generelt	302	88 %	45	68 %	347	85 %
Fokuseret	18	5 %	10	15 %	28	7 %
Særlig indsats (herunder PPR indsats)	24	7 %	11	17 %	35	8 %
Forældre Nej tak*	25		0		25	
Ikke muligt**	10		2		12	

Resultat 2013	Et sprog	Andel	Flere sprog	Andel	Antal børn i alt	Samlet score
Generelt	289	87 %	16	40 %	305	82 %
Fokuseret	27	8 %	7	17 %	34	9 %
Særlig indsats (herunder PPR indsats)	17	5 %	17	43 %	34	9 %
Forældre Nej tak*	23		0		23	
Ikke mulig **	13		8		21	

Se noter for *-markeringerne øverst på næste side.

* Forældre kan kun takke nej, hvis det skønnes at sprogvurderingen er et tilbud, Dvs. ikke en pædagogisk påkrævet vurdering for tilrettelæggelse af barnets sproglige handleplan. Afgørelsen træffes af barnets pædagog.

** Denne gruppe omfatter børn på eksempelvis handicap-pladser, børn med nedsat hørelse eller andre vanskeligheder som umuliggør en sprogvurdering

Af ovenstående opgørelse fremgår det, at der fortsat er brug for en målrettet indsats omkring børns sproglige udvikling i dagtilbud. Generelt er der en større andel af børn med to eller flere sprog, der har brug for, at der tilrettelægges en fokuseret eller en særlig sproglig indsats i dagtilbud i samarbejde med forældrene. At lære to sprog samtidig er en udfordring for barnet, og derfor kan og skal ledere og pædagoger fortsat blive bedre til at udvikle og evaluere på disse indsatser. Hvordan det skal ske, vender vi tilbage til i slutningen af afsnittet.

Nedenstående tabel viser resultater af dele af den kommunale sprogvurdering af børn 2014 sammenlignet med den landdækkende Rambøll Sprog 2013. Der er anvendt 2014 tal for kommunen, idet dette er første opgørelse af kommunalt indsamlede data, hvor det er muligt at sammenligne med landsdækkende resultater fra 2013. Tabellen viser at inden for alle sprogkategorier ligger Fredericia enten på eller over gennemsnittet i den landsdækkende undersøgelse³.

	Særlig indsats	Fokuseret indsats	Generel indsats
Resultat for produktivt talesprog			
Fredericia (2014)	14 %	11 %	74 %
Gns. for alle børn i Rambøll Sprog 2013 landsdækkende	15 %	12 %	70 %
Resultat for receptivt talesprog			
Fredericia (2014)	10 %	14 %	74 %
Gns. for alle børn i Rambøll Sprog 2013 landsdækkende	17 %	14 %	66 %
Resultat for lydlig opmærksomhed			
Fredericia (2014)	4 %	8 %	87 %
Gns. for alle børn i Rambøll Sprog 2013 landsdækkende	9 %	12 %	76 %
Resultat for kommunikative kompetencer			
Fredericia (2014)	6 %	7 %	82 %
Gns. for alle børn i Rambøll Sprog 2013 landsdækkende	7 %	9 %	82 %

Børn som ikke er indskrevet i dagtilbud har også fået vurderet deres sproglige kompetencer i 2014. Skemaet på næste side viser, at der er 9 børn, og at de alle falder inden for kategorien 'generel indsats', hvilket er meget positivt.

³ Det skal bemærkes, at procenterne summet (vandret) ikke bliver 100, hvilket skyldes, at der altid vil eksistere en gruppe børn, det ikke har været muligt at sprogvurdere

Børn som ikke er indskrevet i dagtilbud jf. § 11 og 12 i dagtilbudsloven (udtræk)	Børn med et sprog	Børn med to eller flere sprog
Antal i alt	9	0
Særlig indsats (indmeldt i dagtilbud)	0	0
Fokuseret indsats	0	0
Generel indsats	9	0
Samlet gennemsnitsscore 0 - 100	71,5	

For at understøtte den politiske målsætning, og arbejdet med at sikre optimale sproglige pædagogiske miljøer, skal der være et særligt fokus på tre forhold fremadrettet:

1. Tværfagligt samarbejde der har fokus på hvilke tiltag i dagtilbud, som vil styrke børnenes læsefærdigheder i indskolingen. Der er f.eks. igangsat et tværfagligt projekt i alle dagtilbud i forhold til fonologisk opmærksomhed, målrettet den ældste årgang i børnehaven. Dette for at styrke børns lydige opmærksomhed, da det har en afgørende indflydelse på børns udvikling af læsefærdigheder, hvilket der er forskningsmæssig belæg for. Indsatsen "Fonologisk opmærksomhed" udføres i et tværfagligt samarbejde mellem kommunens tale-hørelærere, læsekonsulent, pædagogisk udviklingskonsulent, sprogvejlederne i distriktsinstitutionen og pædagoger.
2. Det tværfaglige samarbejde skal fortsat styrkes gennem et tæt samarbejde mellem PUC og PPR, samt gennem fælles tilgange/arbejds gange både når det gælder sprogvurderinger, og når det kommer til forældresamarbejdet. Der arbejdes med en kontrakt for barnets sproglige udvikling for børn med to eller flere sprog, som udarbejdes i fællesskab mellem personale, tale-hørekonsulent (PPR) og forældre til barnet. Dette sker fra det tidspunkt, hvor et barn placerer sig i indsatsgrupperne 'fokuseret' eller 'særlig indsats'. Udarbejdelse af kontrakter forventes udvidet til alle børn/forældre, der har børn, der har brug for en fokuseret eller en særlig indsats.
3. Optimering af viden om børns sprogudvikling hos det samlede pædagogiske personale. Der er tilknyttet en sprogvejledere til alle distriktsinstitutioner, og de har nu alle gennemført diplomuddannelsen 'Sprogpædagogik og sprogindsatser' i perioden 2013 - 2014. Der skal arbejdes med at sikre, at sprogvejledernes viden bliver omsat fuldt ud i alle distriktsinstitutioner.

Sprogvedurdering 0. årgang

På 0. årgang laves der hvert år en sprogvedurdering, som bl.a. bruges til at identificere de børn, der er i risiko for at udvikle læse- og stavevanskeligheder således, at der kan sættes ind med en forebyggende og målrettet indsats tidligt i skoleforløbet.

Materialet som anvendes er velegnet til tidligt at opdage elever med behov for særlig indsats i forhold til tre områder: lydlig opmærksomhed, ordforråd og bogstavkendskab. Fønelogisk opmærksomhed er sammen med bogstavkendskab og ordforråd nogle af de vigtigste forudsætninger for at udvikle gode læse- og stavefærdigheder⁴.

Resultaterne af læseevalueringen (efteråret 2014) i 0.klasse fremgår af de tre tabeller, som her følger:

Bogstavkendskab	Generel indsats	Fokuseret indsats	Særlig indsats	Alle
Erritsø Fællesskole	83%	15%	2%	100%
Fjordbakkeskolen	84%	13%	3%	100%
Kirstinebjergskolen	79%	17%	4%	100%
Ullerup Bæk Skolen	69%	19%	12%	100%
Alle, gns.	78%	17%	6%	100%

Lydlig opmærksomhed	Generel indsats	Fokuseret indsats	Særlig indsats	Alle
Erritsø Fællesskole	75%	12%	12%	100%
Fjordbakkeskolen	69%	15%	16%	100%
Kirstinebjergskolen	66%	15%	19%	100%
Ullerup Bæk Skolen	56%	16%	28%	100%
Alle gns.	65%	15%	20%	100%

Ordkendskab	Generel indsats	Fokuseret indsats	Særlig indsats	Alle
Erritsø Fællesskole	90%	6%	4%	100%
Fjordbakkeskolen	86%	13%	1%	100%
Kirstinebjergskolen	79%	14%	7%	100%
Ullerup Bæk Skolen	75%	14%	10%	100%
Alle gns.	81%	12%	6%	100%

⁴ Det er ikke muligt at lave en direkte sammenligning/kobling til de sprogvedurderinger, som anvendes ved 3-årsvedurderingen.

Der er lavet læsevurderinger gennem en årrække. I de tre tabeller nedenfor ses de samlede kommunale resultat for 0.årgang for perioden 2009 til 2014. Der er i perioden en nedgang i antallet af børn, der har behov for en særlig sproglig indsats. Dette kunne tyde på, at sprogindsatsen i dagtilbud har en positiv effekt på børnenes sproglige udvikling ved skolestart. Der ses en stigende tendens i andelen af børn med et alderssvarende sprog (grøn - generel indsats), hvilket er i overensstemmelse med den politiske målsætning.

	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Bogstavkendskab						
Generel indsats	71%	71%	76%	75%	73%	78%
Fokuseret indsats	21%	21%	16%	18%	18%	17%
Særlig indsats	9%	8%	7%	7%	9%	6%

Fonologisk opmærksomhed

Generel indsats	54%	57%	60%	55%	56%	65%
Fokuseret indsats	19%	20%	18%	17%	20%	15%
Særlig indsats	27%	23%	22%	28%	24%	20%

Ordkendskab

Generel indsats	72%	73%	78%	70%	73%	81%
Fokuseret indsats	18%	15%	13%	23%	16%	12%
Særlig indsats	9%	12%	9%	7%	11%	6%

Den kommunale læseevaluering fra august 2012 (markeret med lilla i tabellen ovenfor) viste, at en meget stor andel af eleverne startede i 0. klasse uden at være fonologisk opmærksom. Derfor blev der sat ind med et målrettet tiltag i en række dagtilbud. Effekten på børnenes sproglige udvikling i disse dagtilbud har vist sig at være gode, og derfor videreføres projektet omkring fonologisk opmærksomhed i alle distriktsinstitutionerne i 2014-2015. Der kommer i april 2015 en samlet evaluering af indsatsen med fonologisk opmærksomhed i daginstitutionerne. Denne vil indeholde beregninger på, om den samlede indsats har haft en effekt, hvilket de foreløbige tal indikerer.

Tidlig indsats – alle børn skal med

Alle børn i Fredericia skal have mulighed for at tage en ungdomsuddannelse. Det betyder også, at alle børn i dagtilbud skal stimuleres i deres leg og læring og for nogle børns vedkommende skal der en særlig fokuseret indsats til, som er koordineret. Derfor udarbejder alle kommunale og selvejende dagtilbud pædagogiske handleplaner på de børn, som de pædagogiske ledere vurderer har brug for en fokuseret eller særlig pædagogisk indsats.

Der er i alt udarbejdet 228 individuelle pædagogiske handleplaner i 2014, hvilket indikerer, at der er udarbejdet en handleplan for næsten hvert 9. barn i dagtilbud, hvilket vurderes at være en forholdsvis høj andel af børnene.

Tabel: Fordelingen af børn med individuelle pædagogiske handleplaner fordelt på de fire distriktsinstitutioner.

Antal børn med individuelle handleplaner	2013	2014
Distriktsinstitutionen Kirstinebjerg	115	118
Distriktsinstitutionen Ullerup Bæk	94	55
Distriktsinstitutionen Erritsø	25	33
Distriktsinstitutionen Fjordbakke	26	22

* Der er 3 dagtilbud, hvor den pædagogiske leder i både 2013 og 2014 har vurderet, at der ikke er børn med behov for en individuel pædagogisk handleplan.

I Distriktsinstitutionen Ullerup Bæk er der et stort fald i antallet af individuelle pædagogiske handleplaner. Dagtilbuddet udarbejdede i 2014 ca. 35 færre individuelle pædagogiske handleplaner end i 2013. Det betyder imidlertid ikke, at der er færre børn i distriktet, der har særlige udfordringer. Distriktsinstitutionen gør i 2014-15 forsøg med et antal kollektive pædagogiske handleplaner, idet der er en gruppe af børn, der er primært udfordret socialt⁵. I distriktsinstitutionen Kirstinebjerg ses en mindre stigning, mens der i Erritsø er en mere markant stigning. I Fjordbakkedistriktet ses et mindre fald. Udsvingene skal ses i lyset af, at der i 2014 er kommet mere fokus på at få udarbejdet handleplaner end der var i 2013. Handleplanerne skal bidrage til at konkretisere disse børns udfordringer og få målrettet den pædagogiske indsats.

Der er analyseret på de individuelle pædagogiske handleplaner for hvert dagtilbud i distriktsinstitutionen og samlet for distriktet. Analysearbejdet er et centralt bidrag til distriktsinstitutionens videre opfølgning på indsatser og planlægning af kompetenceløft i distriktsinstitutionen.

⁵ Dette udbygges i afsnittet om Distriktsinstitutionen Ullerup Bæk

Tabel: Antal individuelle pædagogisk handleplaner fordelt på køn, alder og udfordringer. Børnene kan godt have flere udfordringer.

Antal dagtilbud:	2014: 29 dagtilbud
Antal individuelle læreplaner/ handleplaner	228
Antal drenge:	136
Antal piger:	88
Køn ikke oplyst:	4
Børn med behov for fokuseret indsats	48
Børn med behov for særlig indsats	92
Ikke oplyst	88
Alder på børnene med individuel handleplan:	
1 år:	7
2:	20
3:	34
4:	61
5:	69
6:	25
7 år:	0
Ikke oplyst:	14
Hvilke udfordringer har børnene?	
Sprog:	93
Motorik:	37
Adfærd/trivsel/	73/52
Sociale kompetencer, relationer:	87
Familie:	16
Kost:	8
Koncentration:	59
Fysik:	41
Søvn:	2

I 2014 kan man se, at det halter med at få alle til at angive om barnet er omfattet af en fokuseret indsats eller en særlig indsats. Dette skal der rettes op på i 2015.

Der er en overvægt af drenge, der får udarbejdet en individuel pædagogisk handleplan. Dette skal distriktsinstitutionslederne og de pædagogiske ledere have fokus på i arbejdet med at udvikle den pædagogiske praksis i distriktsinstitutionen (jf. LSP 1. kortlægning).

En digitalisering af de pædagogiske handleplaner i 2015 vil forbedre mulighederne for at følge op på effekten af arbejdet med både de individuelle og de kollektive pædagogiske handleplaner. I 2015 skal der derfor følges mere systematisk op på, hvor mange af handleplanerne som bliver afsluttet, fordi der er opnået tilfredsstillende progression, og hvor mange der arbejdes videre med i 2016. Der vil også blive kigget på, hvordan den forholdsvis store andel af de ældste børn i dagtilbud med en individuel pædagogisk handleplan klare sig i skoleopstarten.

Understøttende tiltag (PUC) i 2014 som opfølgning på de individuelle handleplaner

Konsulenter har deltaget på personalemøder i ca. 10 daginstitutioner.

Der er

- udarbejdet aftale om fælles tiltag i Distriktsinstitutionen Fjordbakke
- givet sparring på enkeltsager
- foretaget opsamling på inklusionsmodul for nye AKT pædagoger
- igangsat et stort efteruddannelsesforløb for pædagoger og lærere med fokus på inklusionsopgaven.
- igangsat et forarbejde til digitalisering af de individuelle pædagogiske handleplaner.

Sundhed, mad og måltider

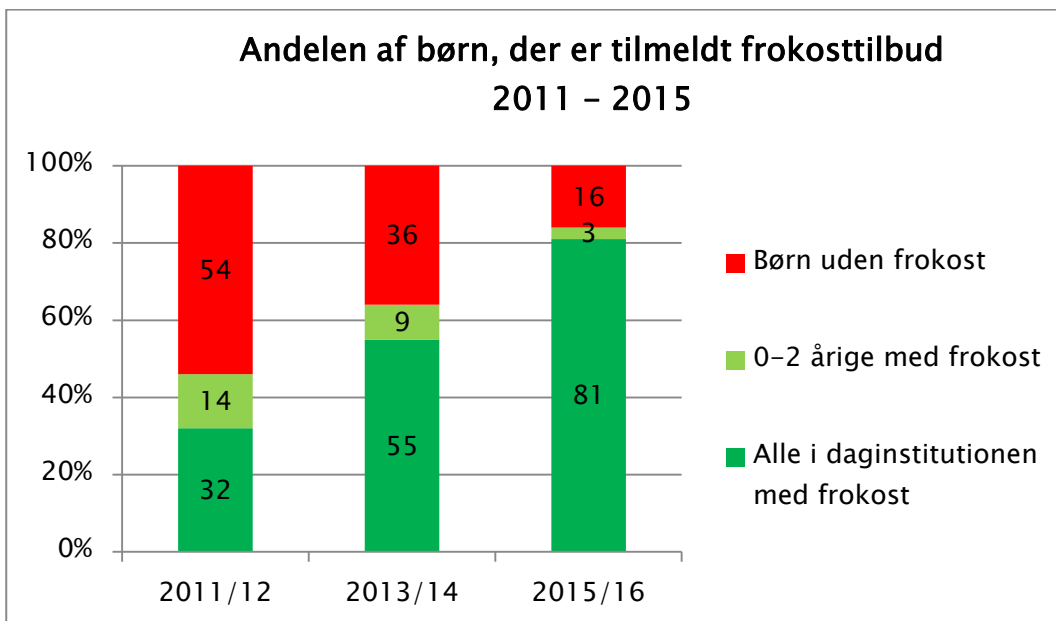
Når børn får mange positive erfaringer med, at det er sjovt og rart at være fysisk aktive og spændende at spise nye retter sammen med andre børn og sammen med de voksne i børnehaven, er daginstitutionen medskabere af sundhed, trivsel og udvikling for børn på såvel kort som lang sigt.

Alle distriktsinstitutioner er i gang med at opbygge praksis, så de voksne i dagtilbud bliver bevidste om, hvordan de er medskabere af børnenes sundhed, trivsel og udvikling. Pædagogisk idræt samt måltidet herunder maddannelse er nogle af de centrale omdrejningspunkter i strategien mad, måltider og bevægelse, som er gældende for hele børne- og ungeområdet.

Frokostordning – sund mad til alle og mere til

Der er sket en stigning i antallet af frokostordninger i de kommunale og de selvejende dagtilbud. Det betyder, at der er flere dagtilbud, der er blevet mere optaget af at inddrage frokostmåltidet i det pædagogiske arbejde. Der er bl.a. blevet lavet madkort, som bidrager til at få sat ord og billeder på de råvarer, som er brugt i maden. En voksende frokostordning bidrager til at nå nogle af målsætningerne i strategien Mad, Måltid og Bevægelse.

Fig.: Figuren viser udviklingen i andelen af børn, der er tilmeldt frokostordning i dagtilbud.

Motorik

I Børne- og Ungepolitikken er der følgende delmål vedrørende motorik:

Ved skolestart er der, for hvert år (2013–2016), flere motorisk velfungerende børn.

Fig. : Opgørelse over antal børn med alderssvarende motorik – undersøgt ifm. sundhedsplejens indskolingsundersøgelse. Tabellen viser antal børn der er motorisk screenet i 2012/13 og 2013/14.

Motorisk screening 2012/13		Total	Alderssvarende	Ikke alderssvarende
	Total	481	445 (92,5%)	36 (7,5%)
Generel motorisk aktivitet	Drenge	260	238	22
Generel motorisk aktivitet	Piger	221	207	14

Motorisk screening 2013/14		Total	Alderssvarende	Ikke alderssvarende
	Total	430	404 (94%)	26 (6%)
Generel motorisk aktivitet	Drenge	213	193	20
Generel motorisk aktivitet	Piger	217	211	6

Tallene fra skoleåret 2013/14 viser at 94% af børnene ved indskolingsundersøgelsen havde en alderssvarende motorik. Opgørelsen viser også, at en større andel af børnene havde en alderssvarende motorik i 2014 sammenlignet med 2013. Dette er en positiv udvikling og i tråd med den politiske målsætning.

Daginstitutionerne har gennem flere år haft et øget fokus på pædagogisk idræt, udeliv, barnets selvhjulpenhed, legepladsrenovering m.m., hvilket er medvirkende til at stimulere og træne børnenes motorik. Dette fokus er vigtigt at fastholde i de kommende år. Særlig vigtigt bliver det at have fokus på de voksne som rollemodel i forhold til fysisk aktivitet. Vi kan ikke renovere eller indkøbe os ud af, at krop imitere krop.

Der skal arbejdes videre med de motoriske test af de 4-årige, så der bliver arbejdet med motorikken i hele barnets univers. Fysiske aktiviteter er meget andet end høj puls og sved på panden, det handler også om at understøtte barnet i at blive selvhjulpen i barnets hverdagsrutiner.

Der skal være et vedvarende højt fagligt niveau på det motoriske område i alle distriktsinstitutioner, hvilket en "motorik-vejleder" i hvert dagtilbud vil kunne bidrage til.

Det er også væsentlig at skole og dagtilbud i fællesskab arbejder med konkrete sundhedsfremmende indsatser i distriktet. Dette arbejde er igangsat gennem sundheds- og trivselsrådene i distriktet og bliver understøttet af konsulent fra PUC samt sundhedsplejen, tandplejen m.fl. Det er dog for tidligt at sige, hvilken afsmittende effekt dette samspil får på børnenes trivsel og sundhed.

6. Resultater kommunalt: Støttestrukturen og pædagogisk ledelse

Kapacitetsopbygning

En central del af kommunens kapacitetsopbygning handler om etableringen af en stærk støttestruktur. Støttestrukturen skal være i stand til at støtte op om praksis og bidrage med såvel faglig viden som processtøtte i forhold til praksisfeltet. Et særligt fokusområde er at bidrage til løfte de udviklingsprocesser, som LSP-kortlægningen peger på.

I den forbindelse har konsulenterne i PUC og VRC sammen med udvalgte medarbejdere fra PPR deltaget i et kompetenceudviklingsforløb med LSP, hvor der har været fokus på at udvikle rollen som proceskonsulent. Over tre kursusdage har konsulenterne fået en værktøjskasse med direkte anvendelige metoder i mødet med praksisfeltet. Næste skridt i kompetenceudviklingsforløbet handler om at kunne facilitere processen, hvor kortlægningsresultater skal omsættes til pædagogisk udvikling ude i distrikterne.

Støttestrukturen har i stigende omfang i løbet af 2014 indgået i meget forskellige tiltag i både dagtilbud og skoler i hele kommunen. Indsatserne har taget udgangspunkt i de lokale behov, som kortlægningen har peget på. Indsatserne løftes ved at VRC og PUC samarbejder på tværs. Samarbejdet mellem VRC og PUC er blevet opkvalificeret gennem fælles kompetenceudvikling og gennem en formaliseret møderække, der har øget medarbejdernes gensidige kendskab til hinanden.

Pædagogisk ledelse

Pædagogisk ledelse er et felt under udvikling på hele 0–18 års området. LSP-undersøgelsen viser, at der er behov for at sætte ind på dette område. Der er således blevet lavet et kommissorium og handleplan for indsatsen 'pædagogiske ledelse'. Der har været afholdt temadag i efteråret 2014 for alle pædagogiske ledere med p.hd. Ole Henrik Hansen (DPU), og der er arbejdet med at sætte fokus på, hvad for en ledelse, der har betydning for børns læring. Dette fortsætter i 2015, både gennem fælles temadage og gennem indsatser i alle distrikter.

7. Distriktsinstitutionernes resultater og indsatser

Distriktsinstitutionen Kirstinebjerg

Kirstinebjerg består af 10 dagtilbud, hvoraf de 2 er selvejende samt 28 dagplejere. Kirstinebjerg er den største af de 4 distriktsinstitutioner i kommunen.

Den pædagogiske læreplan

Den pædagogiske læreplan er et ledelses- og styringsværktøj. Det giver overblik og sætter fokus på kerneopgaven. I Kirstinebjerg Distriktet er der ligesom i de øvrige distrikter udfordringer med nuværende models kompleksitet⁶. Distriktet har derfor forsøgt sig med flere tiltag til understøtning af opgaven. Resultaterne har været vekslende. Der ventes på, at opgaven med en fælles grundplan og læringsforståelse kan gå i gang.

I takt med erfaringerne med at udarbejde læreplan, er der skabt større faglig bevidsthed blandt medarbejderne omkring den pædagogiske praksis. Bl.a. er der kommet mere kvalitet ind i sproget gennem pædagogisk refleksion og formidling af kerneopgaven. Udviklingen er gået fra hverdagsprog til fagsprog.

Hver af de 10 afdelinger får hvert år en tilbagemelding af distriktslederen på årets udgave af læreplanen. Tilbagemeldingen gives til en samlet personalegruppe, som så efterfølgende får til opgave at indtænke kommentarerne i både dagligdagen og i forhold til den næste læreplan.

Der er i distriktet lagt en plan for "undervisning" via fyraftensmøder. I efteråret 2014 er der afholdt fyraftensmøder om dokumentation og analyse og i foråret 2015 afholdes der fyraftensmøder om mål og evaluering. Konsulent fra PUC er inddraget. Det har vist sig, at læringen er størst, når der arbejdes med delelementer fra læreplanen, frem for hele læreplanen på én gang.

PUC har været inddraget i læreplansarbejdet Dette arbejde fortsætter ind i 2015. Ud over dette er der blevet trukket på PUC-konsulenter.

I 2014 er der arbejdet med børns fællesskaber i forhold til udvalgte hverdagslivstemaer. Der er tegn i praksis på, at inklusionstænkningen har ført til ændret praksis - det være

⁶ Modellen er dog under "ombygning" og bliver forenklet

sig i dagligdagens organisering, indretning, arbejdsmetoder, de voksnes relationer til og med børnene.

Fremadrettet vil der bliver arbejdet mere med tegn på læring hos børnene, og hvordan data i dag bør føre til ny praksis i morgen.

Opsummering af resultater

Pædagogisk tilsyn

Midtbyen i Kirstinebjerg distriktet fik i 2012 udført pædagogisk tilsyn og sundhedstilsyn. Samme proces er igangsat i nordbyen i efteråret 2014 og afsluttes foråret 2015.

De pædagogiske tilsyn har givet et godt overblik over, hvad der fungerer godt, og hvad der skal prioriteres og udvikles på. På baggrund af de anbefalinger den enkelte afdeling har modtaget, har den pædagogiske leder og distriktsinstitutionslederen udarbejdet en konkret tids- og handleplan for implementering af tiltag og ændringer.

Sprog

Der arbejdes generelt aktivt med børnenes sproglige udvikling i alle afdeling. Sprogpakken benyttes som inspiration i indsatserne, som er dialogisk læsning, benævnelser, rim/remser, fonologi m.m. Der er godt styr på sprogopgaven, også når det sættes i sammenhæng med at, en stor andel af de individuelle pædagogiske handleplaner peger på indsatser på sprogområdet. Det viser, at fokus er på rette sted.

Udfordringen i distriktsinstitutionen ligger i, at der er en tendens til, at tænke sprogopgaven som en adskilt aktivitet fra dagligdagens øvrige aktiviteter. Denne kunne i højere grad være integreret meget mere i alle aktiviteter, så alle forholdt sig til

SPROG PÅ AKTIVITETERNE i lighed med KROP PÅ DET PÆDAGOGISKE ARBEJDE.

Marte Meo pædagogerne skal i højere grad understøtte sprogtilegnelse. Marte Meo tiltag er beskrevet under indsatser i 2015.

Det vil være en styrke, hvis man på sigt kan arbejdes mere med den inkluderende tilgang i små fællesskaber. Dette kunne også være ønskeligt fra tale-/hørepedagogens vedkommende.

Individuelle pædagogiske handleplaner

Distriktsinstitutionen Kirstinebjerg er kendetegnende ved, at der udarbejdes mange individuelle pædagogiske handleplaner. Der er udarbejdet 118 handleplaner i 2014. Handleplanerne ligger fordelt med 50/50 blandt drenge og piger. Flest handleplaner ligger i 4-5 års alderen. Udfordringerne er typisk adfærd, sociale kompetencer, sprog og fysik. Antallet af handleplaner ligger på samme niveau som i 2013. Det skyldes ikke, at der ikke har

været arbejdet aktivt med at understøtte disse børn. Det er snarere et udtryk for, at de afholdte møder med fokus på gode og brugbare beskrivelser af børnene, har resulteret i, at flere pædagoger har arbejdet med at dokumentere børnenes behov gennem en individuel pædagogisk handleplan. Udarbejdelsen af de individuelle handleplaner er dog ret tidskrævende.

Distriktets samlede resultat i udfyldelsen af planerne er varieret, hvorfor det er vanskeligt at pege på en fælles indsats i forhold til det pædagogiske personale. Hvis der imidlertid skal peges på et fælles tiltag, må det være målbestemmelse og hypotesearbejdet. Dette arbejdes der i forvejen med i relation til den pædagogiske læreplan.

Mad, måltider og sundhed

Alle afdelinger i distriktet arbejder med temaet ligesom det på forældreråds- og bestyrelsesniveau har været drøftet. På baggrund af dette, er der flere steder sket en tilretning af kostpolitikkerne således, at fysisk aktivitet er blevet en del af politikken. Fælles er, at alle afdelinger følger kostrådene så sukkerindtaget naturligt er begrænset.

Valg til frokostordning har medført en stigning i ordninger ved de seneste to afstemninger. Der er kun 6 børnehavergrupper ud af distriktets 41 børnegrupper, som ikke er en del af frokostordningen. Flere afdelinger har valgt fuldkostordninger ved enten, at have forældrebetalte ordninger eller ved brug af børnerammen.

Der arbejdes mere end tidligere pædagogisk med måltidet. Hos nogle følger der sammen med dagens menu samtalekort med, så børnene får et indblik i, hvor råvarerne kommer fra m.m.

Bevægelsesaktiviteter arbejdes der meget forskelligt med i afdelingerne. Idrætsbørnehaverne anvender idrætspædagogiske metoder, deltager i halaktiviteter og besøger fitnesscenter m.m., naturbørnehaverne bruger naturen som bevægelsesrum og øvrige har indtænkt bevægelse som en del af daglig praksis. Fælles for alle er, at det er tænkt ind i den fysiske indretning både inde og ude.

Der laves motoriske screener hvert år med alle de 4-årige. Nogle gør det 2 gange og nogle har valgt at medtage andre aldersgrupper. Resultaterne af de 4-åriges screening indsendes til konsulent i PUC, som samler resultaterne og samstemmer disse med indskolingens resultater i sundhedsplejen for, at progression kan følges.

90 % af distriktets afdelinger deltager i et DGI støttet projekt om Intelligent læring på legepladsen. Der arbejdes med både børn og voksne. Det er primært voksne med muskel- og skeletbesvær der deltager. De får gennem projektet mulighed for, at træne egen krop

mens de er i uderummet. Sideløbende med dette klædes de også på til, at have fokus på og igangsættes fysiske aktiviteter sammen med børnene.

To afdelinger arbejder i et mindre pilotprojekt sammen med sundhedsplejen med fedme og overvægt blandt børn. Formålet er, at arbejde forebyggende. Personalegrupperne klædes på til, at håndtere overvægt i forbindelse med forældresamarbejde. Ligeledes skal der udarbejdes en forældrefolder som skal formidles i introduktionen.

På distriktsniveau og i trivselsrådet er det besluttet, at arbejde med fysisk aktivitet som fælles indsatsområde. Der er nedsat en arbejdsgruppe, bestående af pædagogiske ledere fra institution og skole, som skal løfte opgaven med, at få emnet udbredt.

Natur er også en del af mad, måltider og sundhed. Områdets naturambassadør planlægger og udfører naturaktiviteter for distriktets 0-5 års børn og samarbejder tæt med skolernes naturvejleder. Distriktets 10 afdelinger bidrager hver med 12 timer pr. år til opgaven.

Flere dagplejere og institutioner er medlem af Grønne Spirer og nogle af disse har det grønne flag.

Distriktssamarbejdet 0-18 år

Det strategiske ledelsesniveau har udviklet sig jævnt i 2014. Der er stadig plads til forbedring. Der arbejdes på, at distriktsinstitutionens leder og skolens distriktsleder kan komme under samme tag, da det forventes at kunne styrke samarbejdet og øge den tværfaglige synergi.

De tre distriktsledere mødes regelmæssigt og alle ledelseslag mødes sammen med konsulenter i Familie- og Børnesundhed to gange årligt. På møderne har følgende emner været drøftet: LSP-profilen, dispositionsretten, styrkelsen af samarbejdet på tværs, overgange, Trivsels- og sundhedsrådet.

Indsatser 2015 - 16

Opgaven i 2015 bliver overordnet, at få defineret den pædagogiske kerneopgave ud fra LSP-resultaterne, så den er kendt af alle samt få sat det rigtige fokus og få arbejdet med dette, så det får en afsmittende effekt på børnenes trivsel og læring.

Alle dagtilbud har gennem de sidste par år arbejdet meget med Social Kapital ind i kerneopgaven og bestyrelsen er i gang med at formulere principper ud fra spørgsmålene: Hvad er det for børn vi har i distriktet? Hvad vil vi kendes på? Hvad vil vi gerne give børnene med i rygsækken?

Vurdering af kompetencer – herunder digitale

De fag-faglige kompetencer i distriktet er mangfoldige. Fag-faglige kompetencer er defineret som pædagogisk viden og metode, der rækker ud over pædagogisk basisviden. Det er typisk profilinstitutionerne som hører til i den kategori. Den særlige viden i distriktet er pædagogisk idræt, kultur/kreativ, natur og inklusion. Indsatsen fremadrettet bliver, at få denne basis og specialviden meget mere i spil på tværs af afdelinger.

Alle børn skal opleve glæde ved f.eks. natur- og idrætsaktiviteter.

Det tidligere Område Nord har en kolonihave som står ubrugt hen. Den skal forsøges, aktiveres på ny. Områdets naturambassadør skal sammen med en kollega fra anden afdeling sammen på uddannelse i naturfag så opgaven bredes mere ud.

To afdelinger har børn på inklusionspladser. Den viden der er opbygget omkring inklusion skal ligeledes bredes ud til de øvrige afdelinger.

Pædagogisk idræt som metode, skal indarbejdes endnu mere på tværs, så fysisk aktivitet ikke kun er tilrettelagte aktiviteter, men en integreret tænkning i almenpædagogikken.

Uddannelsesniveaue har løbende gennem årene været vedligeholdt. I 2014 og i årene frem opkvalificeres alt pædagogisk personale i social inklusion.

Alle dagplejere er ligeledes i gang med et længere uddannelsesforløb med fokus på den almenpædagogiske opgave.

Digitale kompetencer:

Distriktet har lagt en plan for indkøb af flere Ipads og dette er indarbejdet i børnerammen fremadrettet indtil der er anskaffet et passende antal. Der skal udpeges et antal superbrugere blandt medarbejdere i distriktet, som kan understøtte og sidemandsoplære kolleger i brugen af Ipads ligesom medarbejdere skal deltage i centralt udbudte kurser. IT skal være et aktivt værktøj i den daglige opgaveløsning for alle ansatte. Distriktet vil i den forbindelse udarbejde principper og forventninger omkring brugen af IT som arbejdsredskab til udarbejdelse af individuelle handleplaner, mails, informationssøgning m.m..

Ipads skal anvendes som middel i de pædagogiske aktiviteter, som understøtning til børns digitale dannelse.

Forældresamarbejde:

Den daglige kommunikation med forældrene via digitale medier skal udbygges. Der skal udvikles på, at forældrene i højere grad bruger Tabulex til in- og udcheckning, ferieregistrering, stamkort m.m.

Distriktet vil kunne styrke kommunikationen, hvis distriktsinstitutionen have et BørneIntra (lig skoleintra), Der er et stort behov for at kunne kommunikere på tværs af de enkelte afdelinger ved tværgående aktiviteter. Det kunne være hensigtsmæssigt at fælles aftaler, aktiviteter, profiler og meget andet kun lå et sted. Pt. er der kun mulighed for, at kommunikere pr. mail.

Som forsøg oprettes en lukket facebook-gruppe omhandlende LSP erfaringer og viden. Kun medarbejdere ansat i Kirstinebjerg vil få adgang til gruppen. Siden skal erstatte netværk. At dele viden via facebook, skulle gerne kunne give adgang til hurtigere information uden koordinering og organisering af møder. Her kan man mødes så ofte den enkelte har lyst og være on/off efter behov.

Samspillet med støttestrukturen

Kirstinebjerg er godt i gang med at benytte de muligheder og tilbud der er i støttestrukturen. Denne bruges i forhold til LSP, læreplaner, pædagogiske dage, sparring og vejledning m.m. Nedenstående er en liste over områder, som distriktet ønsker understøtning til:

Støttepædagoger:

Distriktet ønsker, at støttepædagoger arbejder endnu mere i fællesskaber end tidligere. Afdelingerne oplever der er sket en god udvikling, men endnu mere inklusion ønskes. Der arbejdes mere gruppeorienteret end tidligere ligesom samarbejdet opleves mere ligeværdigt.

Der er plads til udvikling i forhold til møder og skriftlighed. Tidsforbrug skal minimeres så tiden i stedet går til børnene.

Støtte og viden:

Der er behov for, at konsulenter fra støttestrukturen i 2015 i højere grad kan understøtte distriktet med sparring og vejledning i forhold til flerkulturelle familier. Opgaverne har ændret sig over tid, og familier fra Baltikum, Polen osv. giver andre udfordringer end borgere fra muslimske lande. Ligeledes er der behov for sparring i forhold til familier med traumer.

Distriktsteam:

Det nye tiltag, hvor hver afdeling 4 gange årligt får besøg af distriktets team fra Familie- og Børnesundhed må betegnes som en succes. Alle afdelinger er meget positive. Afdelingerne oplever der tages hånd om problemerne, og at de ikke står alene med en opgave. De personer der er tilknyttet temaet er blevet kendte ansigter, som personalet er trykke ved. Det er blevet naturligt at opsøge sparring og vejledning.

Procesledelse:

Pædagogiske ledere efterspørger mere understøtning, når det gælder ledelse af processer – særligt i forbindelse med LSP-indsatser og andre større tiltag.

Distriktets kompetencer:

Distriktets egne kompetencer som AKT, sprog og Marte Meo skal fremadrettet udvikles. Hver AKT pædagog og sprogvejleder dækker to afdelinger og har hver 4 timer til opgave pr. uge. Der ligger store udfordringer i, at få anvendt ressourcer bedst muligt grundet et stort koordineringsarbejde de to huse imellem. Desuden ligger der også udviklingsområde i forhold til, at få etableret en feedbackkultur (dette er beskrevet nærmere under LSP). Der skal derfor fra 2015 arbejdes på en eller flere modeller, hvor de to funktioner evt. skal erstattes af 1 AKT og 1 sprogvejleder, som skal dække alle huse. Der skal ske en bedre udnyttelse af ressourcerne og personerne skal ikke være en del af en daglig arbejdsplan. Personer skal kunne agere fleksibelt og komme i områdets afdelinger og yde sparring og vejledning når det efterspørges og efter behov. Det vil give en bedre udnyttelse, når opgaven ikke styres af struktur. Modellen kan sammenlignes med KKP funktionen.

Dagplejen skal indtænkes i den nye model og ligeledes bidrage med ressourcer til opgaven. Dagplejen har ikke tidligere haft muligheden for understøtning og sparring af dagplejere, af AKT-pædagog. Distriktets socioøkonomi skal delvist finansiere noget af funktionen.

Distriktet har et antal uddannede Marte Meo pædagoger. Ikke alle huse har en Marte Meo pædagog og nogle huse har flere end en. Marte Meo opgaven skal fordeles mellem huse til gavn for den pædagogiske praksis. Der skal ske en bedre ressourceudnyttelse.

Fokus og mål for 2015

Den største udfordring i 2015 bliver at arbejde med kortlægningsresultaterne i praksis, så der ses effekter og tegn på læring.

Nedenstående indsatser er udsprunget af LSP-profilen for distriktet og er de foreløbige fokusområder:

Resultaterne viser, at indsatserne overvejende skal gå på det pædagogiske arbejde, personalets kompetencer og den pædagogiske ledelse.

Fokusområder:

Relationer mellem børn og voksne. Børns venskaber

Drenge i dagtilbud – objektgjort omsorg? Drengeaktiviteter

Pædagogik og didaktik – mere identitetsdannelse og mindre aktivitetsfokus.

Pædagogisk ledelse herunder mere implementering af mål og værdier, planlægning, ud-møntning og opfølgning af det pæd. arbejde i de pæd. læreplaner.

Øvrige indsatser er følgende:

1. Fælles personalemøder for alle 10 afdelinger udbygges.
2. Pædagogiske aktiviteter på tværs af afdelinger i form af besøg, idrætsdage m.m.
3. Den pædagogiske læreplan – oplæring i ny model og fyraftensmøder om udarbejdelse af mål og evaluering. Arbejdet med udarbejdelse af en fælles grundplan går i gang primo 2015. Arbejdet med indsatser fra 2014 fortsætter ind i 2015.
4. Jobrotation/sparring: den udarbejdede strategi bruges mere aktivt, som et supplement til distriktets kompetenceudvikling.
5. Distriktssamarbejdet:
 - Trivselsgruppen under trivselsrådet skal understøtte implementering af fælles indsatser 0-18 år.
 - Ledelsesniveauet – herunder udbygning af teamsamarbejdet og fokus på pædagogisk ledelse som ledelsesdisciplin.
 - Overgange – bedre sammenhæng i "gabet" fra dagtilbud til skole.
 - Dagpleje/institution – mere formaliseret samarbejde.
 - Fælles ledermøder i distriktet udvikles løbende så kendskabet til hinanden på tværs af dagtilbud og skole øges.

En af hovedopgaverne i 2014 har været, at etablere et fællesskab omkring arbejdsmiljøet. Der er udarbejdet nogle fælles arbejds gange, politikker osv. og en personalehåndbog for 0-5 års området. I 2015 skal dagplejens rammer inkluderes så distriktet får en fælles håndbog. Formålet har bl.a. været stordrift men også ensartede retningslinier uden konsekvens for distriktets mangfoldighed.

Mål:

Udvikle feedbackkulturen i teamsamarbejdet gennem fælles ansvar

- Professionel læring i fællesskaber gennem dialog
- Fra pasning til læring og trivsel
- Ind med forskning – ud med synsninger

Udtalelse fra distriktsbestyrelsens i Kirstinebjerg:

Distriktsbestyrelsen i Kirstinebjerginstitutionen bifalder den store indsats distriktets institutioner har udført i 2014.

I 2014 har LSP projektet, fokus på sprog og mad, måltider og sundhed særligt været på dagorden. Distriktsbestyrelsen ser store muligheder i begge nævnte initiativer. Det er distriktsbestyrelsens holdning at sundhed og trivsel er vigtig for alle børn, og at samarbejdet mellem forældre og daginstitutioner styrkes herigennem. I en dagligdag med knappe ressourcer og, til tider besværlige arbejdsvilkår, har Distriktsbestyrelsen tillid til at distriktets pædagogiske ledere, såvel som Distriktslederen, er de rette til at løfte denne svære opgave. Distriktsbestyrelsen håber at samarbejdet på hele 0-18 års området vil kunne løfte kvaliteten af tilbuddene som helhed.

Distriktsbestyrelsen anser samarbejdet med alle institutioner fra 0-18 år, som et særligt vigtigt punkt for at realisere de enkelte indsatsområder. Det er bestyrelsens holdning at samarbejdet mellem hver enkelt matrikel skal styrkes gennem de nævnte indsatsområder og at overgangen mellem dagtilbud og skole ligeledes styrkes.

Det er Distriktsbestyrelsens holdning, at et barn i Kirstinebjerginstitutionen skal have de bedste muligheder for udvikle sig inden barnet påbegynder skole. Derfor er det nødvendigt at gøre distriktets børn kompetente socialt, sprogligt og kognitivt. I denne henseende anser Distriktsbestyrelsen de valgte indsatsområder som nødvendige.

Distriktsbestyrelsen bifalder derfor indsatsområdet for MEDsystemet/LMU. Distriktsbestyrelsen ønsker at alle medarbejdere i distriktsinstitutionen oplever et frugtbart arbejdsmiljø og høj trivsel. Det er vores pædagoger og medhjælpere, der er kimen i vores børns hverdag. Distriktsbestyrelsen ønsker at alle distriktets medarbejdere bliver mødt med tillid og respekt fra kollegaer, ledere og, især, os forældre. Vi anerkender den store daglige indsats disse personer gør for at vores børn skal have så tryk og stimulerende en hverdag som muligt. Distriktsbestyrelsen tror på at medarbejdere i trivsel skaber børn i trivsel.

På bestyrelsens vegne vil jeg gerne anerkende det store arbejde, der har været ydet i 2014, samt ønske at den gode dialog og samarbejde forsætter i 2015.

Formand for Kirstinebjerginstitutionen
Rasmus Blindbæk Skovgaard

Distriktsinstitutionen Erritsø

Distriktsinstitution består af 6 dagtilbud og 23 dagplejere.

Den pædagogiske læreplan

Arbejdet med læreplanen tager i Erritsø, ligesom i de øvrige distrikter, sit afsæt i beskrivelse, dokumentation og refleksion af en række hverdagslivstemaer. I Erritsø har arbejdet med læreplanerne udmøntet sig i en række resultater, som har ændret praksis i den enkelte institution. Nedenfor gennemgås effekterne indenfor nogle af hverdagslivstemaerne.

- Det pædagogiske arbejde i garderoben har fokus på selvhjulpenhed, her får børnene rum og plads til at lære at tage tøj på selv. Dette giver børn glæde, og det styrker deres motoriske udvikling. Det har bl.a. gjort at
 - forældrene er blevet inddraget, så børnenes selvhjulpenhed understøttes
 - børnene hjælper hinanden
 - børnene oplever glæde og selvstændighed ved at klare påklædning selv
 - vi strukturerer arbejdet i garderoben, så små grupper af børn tager tøj på ad gangen.
 - vi arbejder med de mindre børns læring til selvhjulpenhed i påklædningen – her er der arbejdet med sigte på barnets initiativer i bleskiftet på puslebordet, opgaver, der er muligt for det lille barn at udføre (eksempelvis at tage indesko af), verbal guidning til det lidt ældre barn i påklædningen.
- Vi lærer børnene at aflæse hinandens følelser og verbale grænser. Vi har i et projekt om inklusion arbejdet med fællesskabslege, massage, styrkelse af kommunikation og venskaber mellem børn.
- Vi arbejder med fællesskab omkring måltidet, hvor nærvær og dialog er i centrum. Her har børnene lært at vente på tur, samt selvhjulpenhed.
- Læring om naturen med fokus på at børnene får en forståelse for at værne om naturen, med fokus på at give dem oplevelser med at genbruge forskellige typer af affald.
- Konfliktåndterning mellem børn, med fokus på at konflikten ses som en vigtig læringsmulighed for børnene. Der er arbejdet med den voksnes rolle med guidning i

konflikter mellem børnene. Der er læst teori om emnet og arbejdet med formidling til forældrene.

- Børnene har oplevede glæde ved at bruge kroppen. Et projekt satte f.eks. fokus på kroppen, og børnene lærte gennem kroppen og tilegnede sig læring om kroppens funktioner.
- Brug af iPads og andet udstyr i det pædagogiske arbejde. Børnene har lært at tage billeder og at optage film på ture i naturen. Børnene har lært at bruge et mikroskop til at undersøge objekter m.m. Børnene har samarbejdet og fordybet sig i arbejdet med iPaden.

Sproglig udvikling

Der er igangsat et arbejde i hele distriktsinstitutionen med at få indarbejdet en systematik i det pædagogiske arbejde vedrørende fonologisk opmærksomhed i distriktets storegrupper (de børn, der skal i skole august 2015).

Det har i de senere år vist sig, at børnene, der starter i skole har et veludviklet ordforråd. Analyser af børnenes sproglige formåen i skolestarten har dog vist, at børnenes opmærksomhed på lyde og udtalelse ikke har været helt så god (jf. sprogvurderinger 0.klasse). Da dette ligger til grund for at lære at skrive har alle institutioner arbejdet systematisk med børnenes fonologiske opmærksomhed i storegrupperne. De er blevet understøtte af konsulenter i støttestrukturen. I 2015 skal pædagogerne selv kunne køre sprogindsatsen og brede det ud til de yngre grupper af børn.

Individuelle pædagogiske handleplaner

Udarbejdelse af pædagogiske handleplaner for børn, der fordrer en særlig indsats er vigtig både for det enkelte barn og for det fællesskab, som børnene indgår i. Børnenes udfordringer og behov er blevet beskrevet på baggrund af hypoteser og dokumentation.

Der er i 2014 lavet individuelle pædagogiske handleplaner for 20 drenge og 13 piger. Det er en stigning på 32 %. Årsagen til denne stigning, skal findes i at flere institutioner har modtaget undervisning fra PUC i udarbejdelse af individuelle pædagogiske handleplaner. Undervisningen vil i 2015 fortsætte i de resterende dagtilbud i distriktet.

Aldersmæssigt fordeler de 33 børn sig således:

1-årige	2-årige	3-årige	4-årige	5-årige	6-årige	Ikke oplyst
2	4	3	10	10	2	2

Børnene har forskellige udfordringer, som der bliver arbejdet med. Disse er de primære problemstillinger:

Koncentration: 19	Sprog: 14
Sociale kompetencer: 14	Motorik: 7
Trivsel: 13	Fysik: 3
Adfærd: 8	Kost: 3
Familie: 0	Søvn: 0

De individuelle handleplaner evalueres efter en indsatsperiode. Hvis den ønskede effekt er opnået afsluttes – hvis effekten ikke er opnået justeres der eventuelt på den pædagogiske indsats.

Indsatsområder 2015–16

Distriktsinstitutionens indsatsområder udspringer af LSP-profilen, som er udarbejdet for dagtilbuddene i Erritsø.

Der skal arbejdes med relationer med udgangspunkt i strategien for inklusion.

Afdækningen viser på forskellige måder i de enkelte institutioner, at der er behov for at arbejde med relationer. Vi igangsætter et forløb i hele distriktet, hvor vi arbejder for at højne trivslen for vore børn. Vi kommer til at arbejde med relationen mellem den voksne og barnet. Mål for forløbet er

Trivselsparametre i LSP skal stabiliseres eller højnes

- Relationer (voksen/barn og Barn/Barn)
- At børnene synes det er hyggeligt at spise i børnehaven
- At børnene viser, hvad de har lavet til andre i børnehaven
- At børnene oplever at blive mindre skældt ud
- At børnene oplever at de får hjælp fra voksne

Voksne skaber anerkendende relationer til børnene – på en autentisk måde

- At skabe en fælles hensigt med barnet – også når det er svært
 - I konflikter
 - Når børn skal noget, som de ikke vil
 - Når barnet skal regulere sig i forhold til rammer og fællesskab

Ud fra LSP-profilen arbejdes der også med:

- relationen mellem børn
- relationen mellem voksne

Der skal med udgangspunkt i naturfagsstrategien arbejdes med naturfag i værkstedet gennem motorik og drama gennem inddragelse af IT

Der skal arbejdes med digital dannelse ud fra strategien Lære børnene at være producenter frem for konsumenter i brug af iPad Alle iPads gøres ens og får et fælles grundudbud af apps med fokus på læring, og det producerende barn

Der skal samarbejdes med forældrebestyrelse og forældreråd om arbejdet med forældrenes oplevelse af aflevering og afhentning i institutionerne. Gennem dialog med forældre, evt. ved uddybende spørgeskema, vil vi afdække yderligere hvilke forventninger, der ligger hos forældrene i forhold til disse to vigtige tidspunkter på dagen.

Vurdering af kompetencer

I arbejdet med ovenstående indsatsområder vil der blive lagt en plan for kompetenceløft af medarbejdere og de pædagogiske ledere i distriktet. En kompetencestrategi og kompetenceplan for børne- og ungeområdet i kommunen er også igangsat.

- Alle pædagoger i kommunen deltager i inklusionsmodul under diplomuddannelsen frem til 2018
- Alle dagplejere deltager i efteruddannelse for erfarne dagplejere modul 1, som bl.a. handler om at arbejde med relationer.
- En styrkelse af relationsarbejdet skal ske gennem igangsættes af et projekt, hvor medarbejdere og ledere tilegner sig mere teori, arbejde med egne arbejdshypoteser og får supervision i egen praksis.
- Kompetencebehov indenfor naturfag afdækkes med hjælp fra PUC-teamet.
- Alle medarbejdere lærer at bruge en iPad, herunder apps, der gør børn til producenter
- Der skal igangsættes et projekt, der tilrettelægger overgangen fra børnehave til skole ud fra børnenes oplevelse af denne overgang.

- Lederne i distriktet skal udvikle deres kompetencer i pædagogisk ledelse

Klar og tydelig ledelse af pædagogikken i hverdagen

Ledelse af forandringsprocesser

Organisering af projekter og processer med opfølgning, feedback og evaluering

Inddragelse af støttestrukturen

PUC-teamet som er tilknyttet distriktet understøtter distriktsinstitutionen samt distriktskolens fælles fokus på de områder, som LSP-profilerne for distriktet har vist, at det vil være relevant at sætte ind med pædagogiske tiltag m.v. for at forbedre børnenes trivsel og læringseffekt.

Udtalelse fra bestyrelsen i distriktsinstitutionen Erritsø:

Vi i forældrebestyrelsen er generelt tilfreds med den overordnede situation i distriktet. Hvad angår den fremtidige udvikling er vi enige i, at der skal være stor fokus på inklusion, så vi får alle børn med i fællesskabet. Derudover ser vi gerne en stor inddragelse af IT, ex. i form af brug af tablets, til at styrke børnenes udvikling og ruste dem til skolegang. Dog føler vi, at der bliver stillet flere krav til de pædagogiske læreplaner uden af ressourcerne følger med tilsvarende. Vi i forældrebestyrelsen ser gerne spareforslag i budgettet for at frigive flere ressourcer, som institutionerne kan bruge på børnene.

Distriktsinstitutionen Ullerup Bæk

Distriktsinstitutionen består af 10 dagtilbud, hvoraf 3 er selvejende og 1 er samdreven med Ullerup Bæk Skolen. Den ene af de 10 dagtilbud er Stendalen, som har ca. 30 børn, der alle har nogle helt særlige sociale-/læringsmæssige udfordringer.

Den pædagogiske læreplan

I distriktsinstitutionen Ullerup Bæk er der blevet arbejdet med at skabe en fælles ramme for læring, hvor alle børn kan udfolde sig optimalt, hvor der viden deles med børnene, og hvor læring sker ved, at de spejler sig i hinanden, og der igennem lære. Hvor de voksne hele tiden har for øje at følge barnets spor.

I Ullerup Bæk er det det inkluderende fællesskab, der er omdrejningspunktet i alle pædagogiske tiltag, der iværksættes. Der har derfor været et skærpet fokus på børnenes lege- relationer og fællesskaber. Der er blevet arbejdet meget bevidst med, at dele børnegrupperne op i mindre grupper, i forbindelse med pædagogiske aktiviteter, når det har været muligt, for at fremme og styrke det inkluderende fællesskab, hvor alle børn føler sig godt tilpas og kan udvikle sig.

Distriktsinstitutionen har sat inklusion på dagordenen på både forældrerådsmøder og i bestyrelsen. Der har været fokus på: Hvis inklusion skal lykkes skal alle tage sin andel af ansvaret. Der har været et konkret samarbejde med forældrene gennem tiltagene:

Tag ansvar for den gode tone

Støt op om arrangementer

Inviter forskellige legekammerater med hjem

Sæt fokus på det positive

Der er arbejdet med alle seks læreplanstemaer, nogle områder er der arbejdet mere med end andre, da det er helt centralt, at der bliver taget udgangspunkt i den enkelte børne- gruppes behov.

Fortællingerne fra de respektive dagtilbud, viser at læring er tilpasset efter barnets udvik- lingsniveau.

Fortællinger viser f.eks. i relation til den pædagogiske indsats omkring børnenes lege- relationer og fællesskaber:

- At børnene skaber gode kammeratskaber.

- At børnene har en god omgangstone med hinanden.
- At børnene føler sig set og anerkendt.
- At børnene inddrager hinanden i fællesskabet.
- At alle børn har flere bedste venner.
- At børnene er gode til at løse konflikter med andre børn.
- At børnene viser omsorg for hinanden
- At børnene afviser på en god måde, så ingen bliver kede af det.
- At færre børn kommer og fortæller en voksen, at de ikke har nogen at lege med/at de ikke må være med i legen.

Sprog

Der arbejdes med sprogvurderinger, og der planlægges pædagogiske aktiviteter med afsæt i vurderingerne. Der har i indeværende år været et særligt fokus på børnenes sproglige udvikling, da vi ved at "sprog" skaber kontakt og er af stor betydning for at skabe nye venskaber og legerelationer. Der arbejdes bevidst med at skabe rammer og forudsætninger for, at alle børn har oplevelsen af at føle sig inkluderet.

Indsatsen omkring sproget har været i fokus i de tre læringsrum, *aktiviteter, rutinerne samt børnekulturen*. Institutionerne har deltaget i projekt "fonologisk opmærksomhed". Hverdagssproget har der været en tydeligere bevidsthed omkring, da det at sætte ord på handlinger fremmer børnenes ordforråd. Sammensætningen og størrelsen af de differentierede børnefællesskaber har betydning for, om de to-sprogede børn tilegner sig sproglige værktøjer, så de kan inkluderes i børnefællesskabet og opnå erfaringer med deres nye sproglige færdigheder. Der har bl.a. været arbejdet med eventyr, dialogisk oplæsning og spil.

Samarbejdspartnere på skolen udtaler ved et evalueringsmøde i efteråret, at de tydeligt kan mærke, at der er arbejdet med børnenes sprog, da de oplever at børnenes udvikling rent sprogligt, ligger på et højere niveau end tidligere.

Tiltag omkring sproglig udvikling

Der er med baggrund i LSP resultaterne for distriktet valgt at arbejde videre med en særlig opmærksomhed på børns sproglige udvikling. Dette fordi det er udviklende for alle børn, men især fordi den sproglige udvikling hos de børn der kommer fra "to sprogede" familier skal styrkes yderligere for at børnenes sproglige kompetencer er alderssvarende ved skolestart. Indsatsen omkring sproglig udvikling er en "fælles" indsats mellem daginstitutionerne og distriktsskolen i 2015. Distriktsskoleleder og distriktsinstitutionsleder

vil primo 2015 nedsætte en arbejdsgruppe på tværs, der skal arbejde med en plan for at optimere på indsatsen.

Natur og naturfænomener

Der er også arbejdet med fysisk aktivitet i relation til natur og naturfænomener, hvor børnene er blevet udfordret på balance og koordinering. Den nære legeplads inddrages i høj grad i aktiviteterne, og børnene oplever glæde ved at bruge kroppen. Kropsbevidstheden er sat i spil, og dette sker også i kombination med rytme og sprog. Der er arbejdet med de fysiske rammer såvel inden døre som på legepladserne, så børnene bliver mere udfordret både fysisk og motorisk.

Der har været fokus på kendskab til dyr og planter i nærområdet; dvs. på legepladsen, i skoven, ved søen og på stranden. Der er blevet eksperimenteret med anvendelse af I-pads i naturen, når der har været brug for at bestemme planter og dyr eller blive klogere på, hvor og hvordan de lever.

Fortællingerne fra de respektive dagtilbud viser, at det er vigtigt, at de voksne er deltagende og velforberejede ift. arbejdet med læreplansteamene, men lige så vigtigt er det, at de voksne er villige til at følge barnets spor – det som børnene bliver nysgerrige på. Børnene oplever, at de bliver mødet med anerkendelse. Det sker f.eks. når de tager initiativ til at ændre på indholdet på turen. Børnene oplever også at være en del af fællesskabet, når alle jager tegn på forår, finder dyr osv. De bidrager med spørgsmål, som de får svar på, og de viser gerne de andre børn, hvor de kan finde det de leder efter.

Natur og naturfænomener vil der imidlertid være et styrket fokus på i 2015, da LSP resultatet viser, at børnene ligger under gennemsnit. Det skal højnes. Derfor laves der tiltag i 2015, der optimerer indsatsen omkring natur og naturfænomener. Dette sker i tæt samarbejde med PUC.

Individuelle pædagogiske handleplaner

Distriktsinstitutionen Ullerup Bæk har udarbejdet 55 individuelle pædagogiske handleplaner i 2014, hvilket er en del færre end året før, hvor antallet lå på 94. Opgørelsen over antal handleplaner pr. institution indikerer, at særlig en institution bidrager til faldet.

Det betyder imidlertid ikke, at der er færre børn i distriktet, der har særlige udfordringer, men der har været fokuseret mere på "fællesskabets" udfordringer, og ikke det enkelte barns problemer. Der arbejdes derfor målrettet med grupper af børn, der har særlige udfordringer omkring det sociale/relationer. Dette sker på baggrund af pædagogiske hand-

leplaner, som er udarbejdet for en gruppe børn frem for et enkelt barn. Dette sker, som forsøg og følges op af konsulenter i støttestrukturen.

Inklusion og sprog har været særligt i fokus, da de er tæt forbundet i relation til den børnegruppe, der er i distriktet. Dokumentationen på indsatsen omkring inklusion viser, at når den voksne har fokus på egen rolle og praksis og er bevidst om den støtte, han/hun tilbyder barnet, lykkedes inklusionen af børnene i højere grad. Når den voksne er velforbereget i forhold til den planlagte aktivitet, betyder det også, at barnet gives bedre mulighed for at deltage på lige fod med de andre børn.

Anvendelse af den socioøkonomiske tildeling

Distriktsinstitutionen har etableret en lokal "pulje" af en del af den økonomiske ramme. En pulje målrettet særlige tiltag for at udligne de sociale forskelle. Ex. er to dagtilbud blevet opnormeret (Kløverløkken samt Korskærparkens Børnehave) med en ekstra pædagogstilling i 2014. Dette med baggrund i disse dagtilbuds børnegruppe og deres behov for at kunne lave en tidlig og målrettet pædagogisk indsats, der giver børnene lige muligheder for at kunne påbegynde skole m.v..

De kommunale dagtilbud i distriktet ansøger distriktsinstitutionslederen om en ekstra økonomisk bevilling til pædagogisk understøtning af særlige tiltag. I 2014 har alle institutioner fået en andel af puljen. Der evalueres på de ekstra ressourcer, som tildeles de midlertidige tiltag.

Tiltagene ser ud til at gøre en forskel, idet der kan sættes ind meget hurtigt, da det er distriktet, der selv kan bevillige midler. De ekstra midler/timer skal ses som midlertidige foranstaltninger, og midler skal komme de børn/børnegrupper til gode, som der er opsat særlige mål for. Dette betyder, at der differentieres på ressourcerne i distriktet, for at sikre lige muligheder for alle børn gennem en tidlig indsats.

Tiltag fremadrettet: Der er ønske om at fortsætte med puljen i 2015, hvilket også bakkes op af bestyrelsen. Hvis det er muligt, set ud fra den samlede økonomiske ramme, vil vi udvide den pulje, som afsættes, da vi ser hurtig og god effekt hos børnene af de midlertidige indsatser.

Mad, måltid og bevægelse

Der har været meget fokus på fysisk udfoldelse. De motoriske screeninger af børnene ved sundhedsplejens indskolingsundersøgelse viser at lidt flere børn i distriktet har alderssvarende motorisk formåen i 2013/14 sammenlignet med 2012/13.

Skjold 2012 / 13		Total	Alderssvarende	Ikke Alderssvarende
	Total	37	30	7
Generel motorisk aktivitet	Dreng	22	17	5
Generel motorisk aktivitet	Pige	15	13	2

Skjold 2013 / 14		Total	Alderssvarende	Ikke Alderssvarende
	Total	59	52	7
Generel motorisk aktivitet	Dreng	31	26	5
Generel motorisk aktivitet	Pige	28	26	2

Der er en lille positiv fremgang. Sundhedsplejen finder nemlig samme antal børn, der ikke er aldersvarende motorisk (7 børn) til trods for, at en del flere børn er undersøgt i 2013/14 i forhold til 2012/13.

I distriktet har syv institutioner fra 1.1 2015 valgt frokostordningen til. Der er enighed om, at alle børn får et sundt mellemmåltid, og i de institutioner hvor det kan være svært at opkræve betaling for mellemmåltidet, anvendes dele af distriktets socioøkonomi, på såvel mad samt timer til køkkenassistenter. En institution er særligt udfordret på tandhygiejne, derfor er der i 2014/2015 igangsat et samarbejde med den kommunale tandpleje.

Samarbejdet med støttestrukturen

Det er af stor betydning, at Børne- og Familiesundhedsteamet kommer ud i institutionerne. Der er blevet meget kortere vej fra en udfordring, til hjælp og supervision på opgaveløsningen. Pædagoger oplever, at de ikke står alene med et problem.

Den koordinerende kontaktperson (KKP) bliver anvendt i langt de fleste huse og er en god samarbejdspartner for såvel medarbejdere som forældre.

Trivsels- og sundhedsrådet i distriktet: Det fælles blik og den fælles indsats i distriktet er "Trivsel", hvilket går igen i relation til alle tiltag på såvel distriktsskolen/fritidsdelen som distriktsinstitutionen. Vi arbejder for, at alle børn har en, for barnet, betydningsfuld og tæt relation. Der følges op på indsatser gennem møderne i trivsels- og sundhedsrådet.

Indsatser for 2015

Distriktet har ud fra distriktets LSP-profil valgt fire områder, som der skal arbejdes målrettet med frem mod næste LSP-kortlægning. Disse fire områder er:

Sprog

Natur

Dreng/pige pædagogik

Inklusion (fra tilpasning til pædagogik).

Distriktet har valgt at reorganisere mødevirkningsheden med henblik på at få styrket disse indsatser, og PUC er koblet på den nye netværksorganisering for at udfordre og understøtte kvaliteten.

Vurdering af kompetencer

Distriktet har en udfordring omkring den pædagogiske anvendelse af digitale medier både på medarbejderniveau og på børneniveau.

Vi ønsker optimering på medarbejdere, der har særlig viden omkring natur/naturfænomener.

Ledere og pædagoger er på mange områder gode til at arbejde med den inkluderende pædagogik, men vi kan også se at rotationsprojektet vil gøre en forskel. Dog går der lang tid inden alle pædagoger har været på uddannelsesforløbet, så andre tiltag, der vil kunne understøtte den pædagogiske udvikling, vil der blive set på i 2015. Der er et behov for at medhjælperne også bliver efteruddannet, så de er bedre rustet til at understøtte den pædagogiske indsats, der understøtte lige muligheder for alle børn i distriktet.

Der er i distriktet behov for mere viden om familier med anden kulturel bagage, sygdomme /traumer.

Udtalelse fra bestyrelsen i distriktsinstitutionen Ullerup Bæk:

Generelt set – og med reference til hvad jeg oplever i huset jeg selv repræsenterer – ønsker jeg på bestyrelsens veje at rose distriktet for den energi og fokus der udvises, for vor fælles mål, som i øvrigt beskrevet i kommunens visioner. Det kan til tider føles at vi sidder med modstridende interesser, dersom vi er forældre til børn der kræver et fornuftigt dagtilbud, såvel også skal medvirke til at dagtilbuddet fungere mest optimalt med de midler der nu engang er til rådighed.

Jeg vil gerne bifalde distriktets evne til at fastholde fokus omkring barnets trivsel, samtidig med at opretholde evnen til at rette fokus på områder hvor der findes behov for særlige indsats, på trods af vi på børneområdet de senere år har været hårdt ramt på besparelser.

Jeg er endvidere bekendt med at bemanningen af husene ofte sættes under yderlig pres, med risiko for at kvaliteten sættes alvorligt på prøve, dersom omstilling til ny procedurer og styringsprocesser samtidigt med at skulle holde et vågent øje på omkostninger der kan opstå som følge heraf. Det er derimod min klare opfattelse at fordelingen såvel prioriteringen af opgaverne foretages i samråd/samspil med forældrerådene, og i særdeleshed med de til enhver tid tilgængelige kompetencer.

*Jeg ønsker også at anerkende det fornemme samarbejde, som vi har såvel lokalt i huse-
ne, som "centralt" i distriktet. Jeg fornemmer distriktet holder bestyrelsen godt orienteret, og giver råderum til at reflektere over og tage stilling til emner, der ikke nødvendigvis harmonere med distriktets egne ønsker.*

Der skal være plads til ytring og meningsudveksling, såvel plads til at forklare sig på sin holdning, og hvad denne endeligt måtte have at konsekvenser hvis gennemført, og det føler jeg bestemt, at vi som bestyrelse har haft rig mulighed for. Jeg føler ligeledes, at distriktet har kunnet forklare sig på særlige emner, og hen ad vejen også forklare sig på vegne af kommunen politikker desangående, således at der er opnået en større forståelse hos forældrene i de respektive huse. Her er seneste valgresultat omkring madordningen et glimrende eksempel.

Jeg vil på bestyrelsens vegne se frem til at fastholde det gode samarbejde, dialog i 2015.

Forældrebestyrelsen Distriktsinstitutionen Ullerup Bæk
Formand Christian Vange

Distriktsinstitutionen Fjordbakke

Der er fire dagtilbud/afdelinger i distriktet og 16 dagplejere.

Distriktsinstitutionen har været gennem lederskifte i stort set alle dagtilbud. Dette har naturligvis bremset indsætter i distriktsinstitutionen.

Den pædagogiske læreplan

Læreplansarbejdet i distriktet har ikke levet op til kravene, og det har i flere dagtilbud været gået i stå og derfor er det ikke blevet implementeret del af det pædagogiske arbejde. Der har gennem 2014 været sat fokus på dette i distriktet og arbejdet er nu prioritet og igangsat. Fra 2015 er læreplansarbejdet en fælles opgave i distriktsinstitutionen, og det vil blive koblet sammen med LSP-profilen for distriktet.

Generelt har det været nødvendigt at sætte fokus på den pædagogiske udvikling og kulturen i institutionerne. Med de nye pædagogiske ledere er dette blevet særlig tydeligt.

Alle dagtilbud i distriktsinstitutionen har haft pædagogisk tilsyn i foråret 2014. I tre dagtilbud var tilbagemeldingerne tilfredsstillende, da der her var en fokusering på den pædagogiske udvikling, som var både synlig og mærkbar – herunder også læreplansarbejdet. Et dagtilbud fik et skærpet tilsyn, da der bl.a. manglede struktur og systematik i det pædagogiske arbejde og læreplansarbejdet stort set gået i stå.

Der er udarbejdet en fælles målrettet handlingsplan for distriktet. Dette arbejde er igangsat af ledergruppen. For at styrke implementeringen af den fælles handleplan er der aftalt fælles arbejdsmetoder. Disse kan afdelingerne få støtte til at arbejde med bl.a. gennem VRC og PUC. Der skal arbejdes med at styrke viden deles på tværs af afdelingerne.

Individuelle pædagogiske handleplaner

Der er få børn i hvert dagtilbud med individuelle pædagogiske handleplaner. Der er jævnligt opfølgning på disse børn sammen med den pædagogiske leder, og forældre inddrages i langt de fleste af disse opfølgninger.

Indsætterne ser ud til at have en positiv indvirkning på børnene.

Sprogudviklingen

Resultaterne af sprogvurderingerne er generelt gode, og der er kun ganske få børn med en fokuseret indsats.

Sprogpakken er anvendt i tæt samarbejde med distriktets to sprogpædagoger.

Kompetenceafdækning

Det er fagligt kompetente pædagogiske ledere, der nu er ansat i distriktsinstitutionen. Distriktsinstitutionen opleves af de pædagogiske ledere, som en fælles institution, og der er udviklet et fælles pædagogisk fokus med udgangspunkt i LSP-profilen.

Det pædagogiske personale i distriktet har mange års erfaring, men de skal fremadrettet løftes i forhold til nogle af de områder, som LSP-profilen viser behov for at udvikle på.

Fokusområder i 2015

- Forpligtende relationer – børnene skal opleve et godt samspil med de voksne
- Udviklende fællesskaber – børnene skal opleve at de er med i fællesskaber, som de er trygge og glade for at være en del af.
- Sammenhæng i overgange – børnenes udvikling og venskaber stimuleres
- Plads til sjov, glæde og leg – børnene oplever at være skabende
- At være dreng / pige – begge køn skal opleve, at der er plads i fællesskabet til at dannes
- Forældresamarbejdet – forældrene skal opleve, at de har et tæt samspil med personalet om deres barns trivsel og udvikling
- Et fagligt stærkt og engageret personale – børnenes trivsel og læringseffekt øges

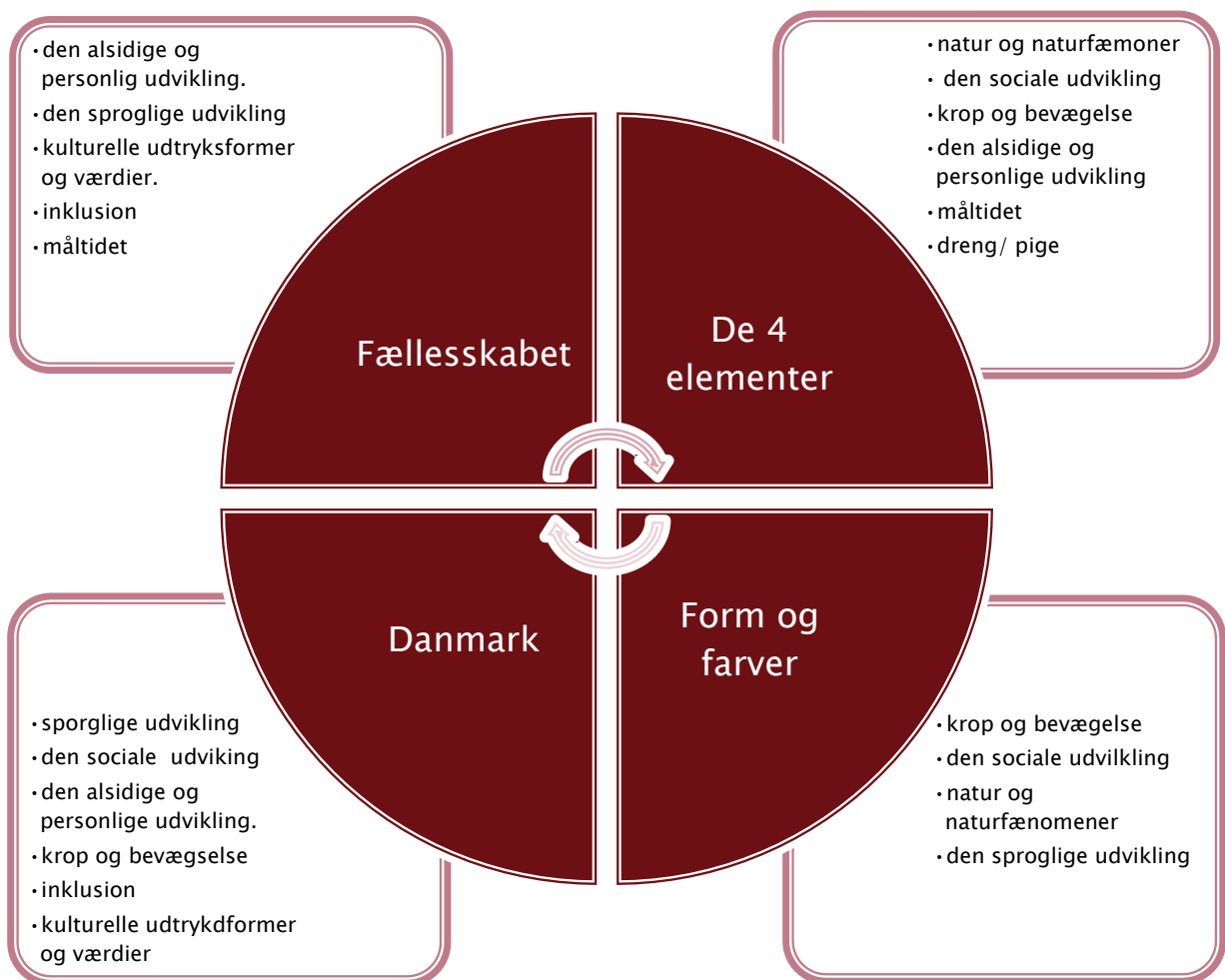
Fokus på måltidet – understøtter arbejdet med sundhed, fællesskabet og relationsarbejdet.

Alle afdelinger har fuldkostordning uden ekstra betaling end prisen for frokostmåltidet, så alle børn (undtagen børnehaven i Herslev) får fuld madordning. Der arbejdes med måltidet, som en central del af det pædagogiske arbejde. Måltidet kan styrke relationerne mellem børn og voksne og børnene imellem. Personalet skal derfor tage del i måltidet og være rollemodeller. Maden skal sættes i spil, som det fælles tredje, og være det man mødes om. Børnene skal bl.a. træne at blive selvhjulpne og lærer at hjælpe hinanden.

Det fælles årshjul

Der er udarbejdet et årshjul for distriktsinstitutionen. I årshjulet indgår distriktets indsatser, de seks læreplanstemaer, som alle skal indgå i det pædagogiske arbejde samt de særlige fokusområder.

Ledergruppen skal sikrer, at der bliver arbejdet struktureret og målrettet med de forskellige områder, således at alle børnenes trivsel og læringseffekt er i fokus.

Der er blevet udformet en vision for distriktsinstitutionen:

I Fjordbakke distriktet vil vi skabe sammenhæng og udvikling, så alle børn får de bedste betingelser for det bedste børneliv.

Udtalelse fra distriktsbestyrelsen i Fjordbakke:

Bestyrelsen bakker op, om ledelsens tiltag på de pædagogiske områder og vil støtte op om udviklingen i handleplanen i forhold til lsp- undersøgelsens fokus punkter.

Generelt er forældrebestyrelsen tilfreds med børnenes daginstitution og tænker, at fokus på mere af det gode pædagogiske arbejde vil komme børnene til gavn.

Bestyrelsen har meget svært ved at acceptere og forstå den socio - økonomiske tildelingsmodel. Dette har betydet en nednormering af ressourcer, og dette er mærkbart i hverdagen. Pædagogerne er ofte alene i ydertimerne med en større børnegruppe, og der er færre aktiviteter i løbet af en uge. Herudover er der et underskud på budgettet, der skal indhentes, som kan betyde yderlige nedskæringer.

Mange forældre i Fjordbakkedistriktet er pendlere, og det betyder ofte en lang dag for børnene, og belægningen er derfor høj i hele åbningstiden - hvilket der slet ikke er taget højde for i kriterierne for den socio-økonomiske model.

Det er meget bekymrende for os som forældre, at vores børns trivsel og udvikling sættes på spil på denne baggrund.

8. Indsatser og afslutning

Samarbejdet med Ålborg Universitet omkring kapacitetsopbygning er den helt centrale løftestang for alle distriktsinstitutionerne i 2015 og 2016

Capacity Building:

Data i dag bør være ny praksis i morgen

(Professor Thomas Nordahl)

Mange af de indsatser, som står beskrevet i rapporten skal bæres af de mange dygtige ledere, pædagoger og medhjælpere i samarbejde med forældrene. Det er helt afgørende, at pædagogerne og medhjælperne oplever at få støtte fra ledere og fra andre dygtige resourcepersoner og pædagogiske konsulenter tilknyttet Pædagogisk Udviklingscenter, Videns- og Ressourcecenteret og Familie- og Børnesundhed i kommunen.

Indsatser 2015

- Der skal opretholdes et vedvarende fokus på at kvalificere og styrke den pædagogiske ledelse i alle distriktsinstitutionerne.
- Der skal arbejdes fokuseret med distriktsinstitutionens evalueringspraksis og supervision af medarbejdere i forhold til at sikre fremdrift og udvikling af den pædagogiske indsats i husene.
- Distriktssamarbejdet skal udvikles. Der er særligt behov for, at alle distrikter får fokus på at arbejde:
 - samstemt ud fra et fælles læringsperspektiv med afsæt i en tidlig og koordineret pædagogisk indsats i forhold til den samlede børne- og ungegruppe i distriktet, hvor fællesskab/relationsarbejdet, sprog, sundhedsfremme, natur, kreativitet og motorik er de centrale omdrejningspunkter.
 - hen imod en fælles støttestruktur 0 - 18 i distriktet (distriktsskolen har pt. et PLUC og et ressourcecenter)
- Distriktsinstitutionslederne skal i samspil med de pædagogiske ledere have et særligt fokus på at få understøttet de pædagogiske indsatser, så de individuelle handleplaner får synlig effekt for børnene.

- Strategien for IT og digital dannelse implementeres i distrikterne med støtte fra PUC/PLUC.
- Den nye strategi for Mad, Måltider og Bevægelse skal implementeres i alle distrikter – bl.a. med baggrund i data fra sundhedsplejens indskolingsundersøgelser.
- Der skal være fokus på at udvikle læringsmiljøer, som i højere grad imødekommer drengenes læring, udvikling og trivsel.
- Distrikterne skal have fokus på didaktik, målfastsættelse og synlig læring i forhold til de pædagogiske aktiviteter.
- Distrikterne skal have et særligt fokus på effekten af pædagogiske aktiviteter, der er rettet mod sprog samt naturfag.
- Distrikterne skal udvikle børns lege- og innovationsevne.

Afslutning

Der er en stigende anerkendelse af, at man skal flytte opmærksomheden fra generelle læringsresultater til den specifikke fremgang for det enkelte barn, uanset vedkommendes udgangspunkt (Hattie 2013, Nottingham 2013). Dels er der en voksende opmærksomhed på, at forskelle mellem institutioner betyder meget for det enkelte barns muligheder (Andersen et al. 2014). Hvis idealet er et samfund med "chance-lighed", dvs. ensartede muligheder for at udvikle de potentialer, man har, må vi være kritiske over for markante forskelle mellem de muligheder, institutionerne giver det enkelte barn for at udfolde disse potentialer⁷.

Vejen frem er at både pædagogisk personale, ledere, støttestruktur og fagafdeling arbejder videns-/evidensbaseret samt forskningsinformeret. Der skal i endnu større grad være fokus på virkninger og effekter af vores pædagogiske indsatser. Hertil kommer, at de gode resultater vil afhænge af en vedholdende og understøttende ledelse, der angiver retning og motiverer samt en støttestruktur, der kan løfte indsatser i samspil med de pædagogiske ledere og det pædagogiske personale.

⁷ S. 39 i kortlægningsundersøgelsen for Fredericia Kommune, 2014